

Opasraportti

HuTK - Fonetikka (2012 - 2013)

Fonetikka

Osoite: Fonetikka, PL 1000, 90014 Oulun yliopisto

Puhelin: 029 448 3375

lehtori Pentti Körkkö, sähköpostiosoite: [pentti.korkko\(at\)oulu.fi](mailto:pentti.korkko@oulu.fi).

www-sivut: <http://www.oulu.fi/fonetikka/>

Opinto-oikeus

Fonetikan opiskeluoikeus on kaikilla läsnäolevaksi ilmoittautuneilla Oulun yliopiston opiskelijoilla. Perusopintoja voi ryhtyä suorittamaan sen jälkeen, kun Fonetikan peruskurssi (694500P) tai vastaava opintojakso on suoritettu. Opinnot on suositeltavaa aloittaa syyslukukaudella, mutta aloittaminen kevätlukukaudella on myös mahdollista.

Opintoneuvonta

Opintoneuvontaa antaa fonetikan lehtori Pentti Körkkö vastaanottoaikoinaan ja sopimuksesta muinakin aikoina. Vastaanotto: torstaisin klo 12-13, puhelin 029 448 3375. Sähköpostiosoite: [pentti.korkko\(at\)oulu.fi](mailto:pentti.korkko@oulu.fi)

Katsaus oppiaineeseen

Fonetikkaa voi Oulun yliopistossa opiskella syventäviin opintoihin asti, mutta vain sivuaineena. Fonetikka tutkii kielellisen viestin ja myös muunlaisen (mm. puhujan tunnetilasta viestivän) tiedon välittymistä ilman välityksellä puhujalta kuulijalle, puheen ja kielen suhdetta, eri kielten äännejärjestelmien rakennetta ja toimintaa, puheen tuottamista, puheen akustisia ominaisuuksia ja puheen havaitsemista. Fonetikka lähestyy tutkimuskohdettaan periaatteessa kolmesta näkökulmasta, sillä puhuminen on samalla kertaa sekä yksilöllistä, kielikohtaista että universaalista toimintaa; ts. puhesignaalissa on aina sekä puhujakohtaisia ominaisuuksia, tietylle kielelle ominaisia piirteitä että ominaisuuksia, jotka ovat kaikille maailman kielille yhteisiä. Fonetikka antaa hyödyllisiä teoreettisia ja käytännön tietoja puhutun kielen parissa työskenteleville, mm. kielten ja logopedian opiskelijoille. Foneettisen tiedon sovellusalueita ovat mm. ääntämisen opettaminen ja kielenopetuksen didaktiikka, logopediassa äänen välityksellä ilmenevät kielen ja puheen häiriöt ja kliininen puheterapia, sekä teknisillä aloilla signaalinkäsittely ja puheteknologia.

Fonetikalla on yhtymäkohtia useisiin muihin puhetta ja kielellistä käyttäytymistä tutkiviin tieteenaloihin, mm. yleiseen kielitieteeseen, yksittäisten kielten tutkimukseen, logopediaan, psykologiaan, kognitiotieteeseen, kieliteknologiaan (automaattinen puheen tunnistus, puhesynteesi), anatomiaan, fysiologiaan, rikostutkintaan (puhujantunnistus) jne. Monien oppiaineiden pääaineopiskelijat ovat valinneet opinnäytetöihinsä foneettisen aiheen. Fonetikan perusopinnot koostuvat kaikille yhteisistä opintojaksoista, aineopinnot osin kaikille yhteisistä opinnoista ja osin erikseen sovittavista, opiskelijan oman kiinnostuksen mukaan valittavista opinnoista, ja syventävät opinnot kokonaan erikseen sovittavista, opiskelijan oman kiinnostuksen mukaan valittavista opinnoista.

Sijoittuminen työelämään

Fonetikan sivuaineena opintoihinsa sisällyttäneiden ammatillinen sijoittuminen on ollut vaihtelevaa. Fonetikan sivuaineopinnot ovat ilman muuta hyödyllisiä sekä tutkijoiksi että opettajiksi aikoville kieliaineiden ja logopedian opiskelijoille, joiden työllistymisaste on korkea.

Oppiainekohtaisia käytännön ohjeita

Järjestettävä opetus saattaa vaihdella jonkin verran lukuvuosittain. Lukukausittain tarjottavan opetuksen aikataulut ja lukujärjestys tiedotetaan WebOodissa. Opetuksesta ja mahdollisista lukujärjestysmuutoksista tms. tiedotetaan myös oppiaineen ilmoitustaululla, fonetiikan www-sivuston Ilmoitustaulu-sivulla ja Optimassa. Kunkin opetusta sisältävän kurssin lopussa järjestetään päättökuulustelu, johon ilmoittautuminen ei ole pakollista; uusintatentteihin ilmoittaudutaan WebOodissa. Kirjallisiin tentteihin ilmoittautumisesta on sovittava hyvissä ajoin opintojakson vastuuhenkilön kanssa.

Perusopinnot voi ryhtyä suorittamaan sen jälkeen, kun Fonetiikan peruskurssi (694500P, kielten opiskelijoille pakollinen) tai vastaava opintojakso on suoritettu. Opinnot suositellaan ajoitettaviksi siten, että perusopinnoista suoritetaan Fonetiikan peruskurssin jälkeen ensin opintojakso Äänneopin perusteet ja vasta muiden opintojaksojen jälkeen suoritetaan opintojaksot Puheäänen käsittely tietokoneessa ja lopuksi Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi. Järjestys on siis seuraava (symboli "#" tarkoittaa että oikealla puolella mainittu opintojakso edellyttää vasemmalla puolella mainitun opintojakson suorittamista, ja symboli "/" että sen vasemmalla ja oikealla puolella mainittujen opintojaksojen keskinäisellä järjestyksellä ei ole väliä): Fonetiikan peruskurssi # Äänneopin perusteet # Suomen kielen äänneoppi/Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan/Puheen prosodiikka/Puheen akustiikka # Puheäänen käsittely tietokoneessa # Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi. Aineopinnot voi aloittaa jo ennen kuin kaikki perusopinnot on suoritettu.

Opintokokonaisuudet ja niiden osaamistavoitteet

Perusopintojen tavoitteena on, että opiskelija osaa kuvata, selittää ja analysoida puheen ilmiöitä ja puhetta kielellisen viestin välittäjänä, hän osaa valita ja ottaa käytäntöön foneettisia kielentutkimusmenetelmiä ja arvioida fonetiikkaa systemaattisena puhetta tutkivana tieteenalana. Aine- ja syventävien opintojen tavoitteena on syventää ja laajentaa opiskelijan perusopinnoissaan hankkimaa osaamista, ja ne mahdollistavat opiskelijan keskittymisen kiinnostuksensa mukaisiin aiheisiin.

Fonetiikka-oppiaineella on yhteys yleisen kielitieteen oppiaineeseen ja näin opiskelijat voivat halutessaan yhdistää fonetiikan ja yleisen kielitieteen opintoja ja saada niistä joko fonetiikan tai yleisen kielitieteen opintokokonaisuuden (perusopinnot tai aineopinnot).

Opintojaksot

Perusopinnot 25 op

694500P Fonetiikan peruskurssi 3 op

694501P Äänneopin perusteet 4 op

694502P Suomen kielen äänneoppi 2 op

694503P Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan 3 op

694504P Puheen prosodiikka 3 op

694505P Puheen akustiikka 4 op

694506P Puheäänen käsittely tietokoneessa 2 op

694507P Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi 4 op

Aineopinnot

694508A Fonetiikan osa-alueet 10 op

694509A Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan 25 op

Syventävät opinnot

694510S Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan 60 op

Tutkintorakenteisiin kuulumattomat opintokokonaisuudet ja -jaksot

694509A: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 25 op
 694510S: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 60 op
 694508A: Fonetiiikan osa-alueet, 10 op
 694500P: Fonetiiikan peruskurssi, 3 op
 694503P: Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan, 3 op
 694507P: Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi, 4 op
 694505P: Puheen akustiikka, 4 op
 694504P: Puheen prosodiikka, 3 op
 694506P: Puheäänen käsittely tietokoneessa, 2 op
 694502P: Suomen kielen äänneoppi, 2 op
 694501P: Äänneopin perusteet, 4 op

Opintojaksojen kuvaukset

Tutkintorakenteisiin kuulumattomien opintokokonaisuuksien ja -jaksojen kuvaukset

694509A: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 25 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Aineopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

25 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa analysoida fonetiikan joidenkin keskeisten osa-alueiden ilmiöitä

Sisältö:

Nämä opinnot voivat koostua pelkästään kirjallisuudesta, tai ne voivat kirjallisuuden lisäksi koostua myös empiirisestä tutkimuksesta

Järjestämistapa:

Itseopiskelu

Toteutustavat:

Omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen, mahdollisesti myös empiirinen tutkimus

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää perusopintojen suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti, mahdollisesti tutkimusraportti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694510S: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 60 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Syventävät opinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

60 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa empiirisen tutkimuksen ja tulkita sen tuloksia

Sisältö:

Nämä opinnot koostuvat empiirisestä tutkimuksesta ja siihen liittyvästä kirjallisuudesta

Järjestämistapa:

Kontaktiopetus ja itseopiskelu

Toteutustavat:

Ohjattu tutkimustyö ja tutkimusraportin kirjoittaminen

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää aineopintojen suorittamista

Oppimateriaali:

Kirjallisuus sovitaan vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Tutkimus ja tutkimusraportti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694508A: Fonetiikan osa-alueet, 10 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Aineopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

10 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa kategorisoida puheen tuottamisen, puheäänien ja puheen havaitsemisen ilmiöitä

Sisältö:

Perehtyminen fonetiikan keskeisiin osa-alueisiin kirjallisuuden perusteella

Järjestämistapa:

Itseopiskelu

Toteutustavat:

Omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää perusopinnojen suorittamista

Oppimateriaali:

Vastuuolettajan kanssa erikseen sovittavia osia seuraavista teoksista: Hardcastle & Laver (toim.), The Handbook of Phonetic Sciences; Ladefoged & Maddieson, The Sounds of the World's Languages; Laver, Principles of Phonetics, Ryalls, A Basic Introduction to Speech Perception; A. Iivonen (toim.), Puheen salaisuudet.

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)**Suoritustavat ja arviointikriteerit:**

Kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan professori

Työelämäyhteistyö:

-

694500P: Fonetiikan peruskurssi, 3 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opintokohteen kielet:** suomi**Laajuus:**

3 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

1. sl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa selittää puheen tuottamiseen ja havaitsemiseen liittyviä prosesseja; hän osaa kuvata, luokitella ja nimetä eri kielten äänteellisiä ilmiöitä sekä määrittellä ja selittää kielten äännerakenteen keskeisiä foneettisia vaihteluita

Sisältö:

Puheen tuottaminen ja havaitseminen, äänteellisten ilmiöiden foneettiset luokittelu- ja kuvauserusteet

Toteutustavat:

Luentokurssi

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Sovitaan vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Luentokurssi ja kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan professori ja lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694503P: Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan, 3 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opintokohteen kielet:** suomi**Laajuus:**

3 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa arvioida vieraan kielen ääntämisen opettamisen teorioita ja selittää kielten äänteellisen vertailun perusteet; hän osaa luokitella ääntämisvirheitä ja käyttää virheanalyysiä ääntämisen arvointiin

Sisältö:

Kielenopetuksen fonetiikan teoriaa ja käytäntöjä

Järjestämistapa:

Itseopiskelu

Toteutustavat:

Alan kirjallisuuteen ja tutkimukseen perehtyminen

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojaksojen Fonetiikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan erikseen vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694507P: Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi, 4 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opintokohteen kielet:** suomi**Laajuus:**

4 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa itsenäisesti toteuttaa puheäänien mittauksiin perustuvan arviointitutkimuksen: hän osaa kerätä relevanttia aineistoa kenttä-/studioäänityksiin, osaa suorittaa tutkimustavoitteiden mukaiset äänianalyysit ja -mittaukset sekä soveltaa monimuotoisen (teksti- ja grafiikka) tutkimusraportoinnin periaatteita ja vaihtoehtoja

Sisältö:

Kokeellisfoneettisen tutkimuksen eri vaiheiden toteuttaminen

Toteutustavat:

Ohjattu suppeahko kokeellisfoneettinen tutkimus ja kirjallinen loppuraportti vastuopettajien kanssa sovitusta aiheesta

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojaksojen Puheen akustiikka ja Puheäänien käsittely tietokoneessa suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan vastuopettajien kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjallinen tutkimusraportti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan professori ja/tai lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694505P: Puheen akustiikka, 4 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

4 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa käyttää puheen akustisia tutkimusmenetelmiä

Sisältö:

Puheen akustiset ominaisuudet

Järjestämistapa:

Kontaktiopetus ja itseopiskelu

Toteutustavat:

Luentokurssi ja itsenäistä kirjallisuuteen perehtymistä, suppea harjoitustyö

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojaksojen Fonetiikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Suomi, Johdatusta puheen akustiikkaan

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Luentokurssi, kirjatentti ja harjoitustyö

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694504P: Puheen prosodiikka, 3 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opintokohteen kielet:** suomi**Laajuus:**

3 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa luokitella kielten prosodisten ilmiöiden toteutumistapoja ja tehtäviä

Sisältö:

Puheen prosodiset ominaisuudet

Järjestämistapa:

Itseopiskelu

Toteutustavat:

Kirjallisuuteen perehtyminen

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojaksojen Fonetiikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694506P: Puheäänien käsittely tietokoneessa, 2 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opintokohteen kielet:** suomi**Laajuus:**

2 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

Vapaa

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa itsenäisesti toteuttaa puheääniaineistojen keruun kenttä-/studioäänityksin; hän osaa suorittaa tutkimustavoitteiden mukaista ääniaineistojen editointia ja tiedostomuunnoksia

Sisältö:

Demonstraatiot ja pakolliset harjoitukset; opastettu pienimuotoinen aineistonkeruu- ja äänitiedostojen editointitehtävä

Järjestämistapa:

Kontaktiopetus ja itseopiskelu

Toteutustavat:

Demonstraatiokurssi ja omatoiminen työskentely

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat, logopedian opiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojaksojen Fonetikan peruskurssi ja Puheen akustiikka suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Osallistuminen demonstraatioihin ja harjoituksiin sekä harjoitustyö

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694502P: Suomen kielen äänneoppi, 2 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

2 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa analysoida suomen kielen äännerakennetta

Sisältö:

Suomen kielen äännerakenne

Järjestämistapa:

Itseopiskelu

Toteutustavat:

Kirjallisuuteen perehtyminen

Kohderyhmä:

kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojaksojen Fonetikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Suomi, Toivanen & Ylitalo, Fonetikan ja suomen äänneopin perusteet (Osa II Johdatus suomen kielen äänneoppiin)

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-

694501P: Äänneopin perusteet, 4 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opintokohteen kielet:** suomi**Laajuus:**

4 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

sl ja kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija osaa analysoida kielten foneettisia, fonologisia, fonotaktisia ja morfofonologisia ilmiöitä

Sisältö:

Fonetiikan, fonologian, fonotaksin ja morfofonologian keskeiset käsitteet

Järjestämistapa:

Itseopiskelu

Toteutustavat:

Kirjallisuuteen perehtymistä

Kohderyhmä:

Kieltenopiskelijat

Esitietovaatimukset:

Edellyttää opintojakson Fonetiikan peruskurssi suorittamista

Oppimateriaali:

Suomi, Toivanen & Ylitalo, Fonetiikan ja suomen äänneopin perusteet (Osa I Johdatus yleiseen fonetiikkaan) ja Suomi, Fonologian perusteita

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)**Suoritustavat ja arviointikriteerit:**

Kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Fonetiikan lehtori

Työelämäyhteistyö:

-